

Ame Panzh

AZ ÉBRESZTŐ- KÖNYV

Ame Panzh

AZ
ÉBRESZTŐ-
KÖNYV

Budapest, 2023

© Csikós Marina
© Daróczi Anna
© Dinók Henriett
© Farkas László
© Fedorkó Boglárka
© Ignác Judit
© Jónás Marianna
© Jóni Tibor
© Márton Joci
© Orsós Julianna
© Suha Nikolett
© Tonté Barbara

Felelős szerkesztő: Kele Fodor Ákos

Szerkesztő: Nagy M. Boldizsár

Korrektor: Kővári Bettina

Grafikai tervezés-tördelés: Zádor György

A portrégrafikákat készítette: Korponovics Roland

Fotó: Stephanie Ballantine

ISBN 978-615-82337-0-5

© Tea Kiadó Kft., 2023

1035 Budapest, Vihar utca 18.

A kiadásért felel László Géza, a kiadó ügyvezető igazgatója.

www.teakiado.hu

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben,

a nyomda alapításának 141. esztendejében, 2023-ban.

A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató

www.gyomaikner.hu

Tartalom

Előszó	10
Mi, sokan	14
I. INTÉZMÉNYI RASSZIZMUS ÉS A FEKETELEVES ÖSSZETEVŐI	22
Rasszizmus – <i>Az elhallgatott világjárvány</i>	24
Interszekcionalitás – <i>Ki kér a feketelevesből?</i>	38
Rendőrség – <i>Kit szolgál és kit véd?</i>	56
Gyűlöletbeszéd – <i>Szabad vélemény vagy büntetendő megnyilvánulás?</i>	74
3 kérdés és 3 válasz az identitáspolitikáról	94
II. IDENTITÁS, REPREZENTÁCIÓ, KIFEHÉRÍTÉS	100
A csóró, a prosti és a tolvaj – <i>Romareprezentáció a popkultúrában</i>	102
Baxtalo Romano Dyes! – <i>Indul az Ame Panzh fekete vonata</i>	120
A borszínünkért vagy annak ellenére? – <i>Kolorizmus és rasszizmus, ahogy mi látjuk</i>	138
Roma nők, akikre büszkék lehetünk	154
III. DISZKRIMINÁCIÓ, SZEGREGÁCIÓ ÉS INKLÚZIÓ	158
Szegregáció – <i>Minden, amit az etnikai elkülönítésről tudni illik</i>	160
Majd mi jól felzárkóztatunk! – <i>Diverzitás, integráció, inklúzió</i>	178
Aki nem dolgozik, ne is egyék – <i>Kaj keres butyi?</i>	196
Elég volt a felelősségvárásból! – <i>Útravaló pro-roma szervezeteknek és szövetségeseeknek</i>	216
IV. TESTI ÉS PSZICHÉS KALANDOK	224
Tabutlanítás az Ame Panzhzsal – <i>Szerelem, szex, gyengédség</i>	226
„Nem csak hálni jár belénk a lélek” – <i>A kisebbségi lét pszichológiája</i>	246
Hová tudsz fordulni segítségért?	262

Sokszor gondolkoztam azon, hogy milyen nagyszerű lenne, ha magyar cigányok találkozhatnának az egyik legjelentősebb amerikai fekete polgárjogi mozgalom, a Fekete Párducok (Black Panther Party) még élő tagjaival. Egy komoly eszmevesztésre gondoltam, ahol a sokat látott amerikai feketék elmondanák magyar testvéreiknek, hogy miként szerveződtek az 1960-as években, mi vitte őket erre a döntésre, hányféle programot futtattak, hogyan védtek és képviselték sorstársaik érdekeit.

Egy falura gondoltam Észak-Magyarországon, ahol egy beszélgetéssorozat keretében sok magyar cigány férfi és nő gondolkodhatott volna az amerikai feketék és a saját sorsuk hasonlóságain, és inspirálódhatott volna a Fekete Párducok-mozgalom szerteágazó akcióiból.

Aztán megismerkedtem az Ame Panzh tagjaival. Mi Öten – ez a csoport neve. Ők öten.

Farkas László, Fedorkó Boglárka, Ignác Judit, Márton Joci és Suha Nikolett. Az első beszélgetésünk óta világos lett, hogy a Fekete Párducok házhoz jöttek. Pontosabban a mozgalom eszméje jött házhoz. Ami azt is jelenti, hogy a magyar cigányok eljutottak történelmük egy fontos stációjába, amikor reflektíven és analitikusan kezdenek el gondolkodni saját sorsukról.

Ez így persze nem állja meg a helyét. Mert a magyar cigányok túlnyomó többsége továbbra sem ismerheti azt az állapotot, a nyugalomnak és a biztonságnak azt a stádiumát, amikor a dühtől és a félelemtől megszabadulva el tud gondolkozni saját életén. Ez a luxus nem adatott meg több százezer magyar cigánynak. Ők a megaláztatás és a veszély örvényében legfeljebb arra tudnak koncentrálni, hogy miként kerüljék el a legközvetlenebb támadásokat – és hogy mit is egyenek holnap.

De a tény, hogy öt fiatal magyar cigány leült egymással, és nem arról akart beszélni, hogy miért kilátástalan a helyzet Magyarországon, hanem arról, hogy a kilátástalan helyzetnek melyek az összetevői, mi miből következik és milyen íveket látnak a magyarországi cigányok sorsában, az engem irtatlan bizakodással tölt el.

Emlékszem, igazán meghatódtam, amikor először olvastam az Ame Panzh néhány beszélgetésének átiratát. Pár percre magukkal ragadtak az érzelmek. Elsőre nem azon gondolkoztam, amiről ők öten beszéltek,

hanem azon, ahogyan beszéltek. Pontosan, reflektíven, sok párhuzamot vonva, szabadon mozogva az érvek és dilemmák rendszerében, világos példákat állítva, kontextusba helyezve az adott jelenségeket.

Ahogy ültem a gépem előtt, nem tudtam másra gondolni, hogy akkor végre, végre-valahára mi, magyar cigányok eljutottunk ide. Amikor az intellektus és az önismeret, mint egy pajzs, harci eszközzé válik. Amikor a kiszolgáltatottság és az elementáris igazságtalanság feletti izzó düh struktúrát kap, gondolattá válik, ami az indulatok fölé kerekedve irányt mutat, választgondolatokat szül, és egyáltalán inspirál arra, hogy kezünkbe vegyük a sorsunkat.

Az Ame Panzh arról beszél, ami fontos, és mert fontos, sokszor kellemetlen. Ők öten nem fordulnak el a tényektől, hanem szembenéznek velük, és nevükön nevezik a dolgokat.

Ezt csak az tudja megtenni, aki biztos lábakon áll. Nem tudom, hogy ők öten minek köszönhetik ezt a biztonságot, de ahogy egy-egy témáról beszélnek, abból az látszik, hogy különösen magabiztos emberekkel van dolgunk. És mindeközben nem vetik meg az iróniát sem. Ez pedig egészen különlegessé teszi a beszélgetéseiket. Olyan szabadság járja át a diskurzusukat, amit ritkán lehet tapasztalni bármilyen intellektuális területen.

És most tegyünk egy lépést hátra! Öt cigány fiatal beszél, nem középiskolás fokon, nagyon összetett, agyonterhelt társadalmi jelenségekről nyugodtan, a másakra figyelve, az elsődleges érzelmeket könnyedén absztrahálva, a saját sorsukat átszűrve mindannyiunk sorsán. Magyarokén és a magyarországi cigányok sorsán.

Életismeretük, tárgyi tudásuk, bölcsességük, iróniájuk és öniróniájuk egyszerűen radikális.

A szemforgatás és történelmi gyűlölködés közegében megtartani az arányérzékelt komoly emberi minőségre vall.

Ők öten onnan jönnek, ahonnan a legkevésbé vártuk őket mi, magyar cigányok. Azt az intellektuális nyelvet beszélnek, amit a magyar cigányok nem beszélhetnek, mert legtöbbjük módszeresen meg van fosztva a tanulás alapvető formáitól. Azt az önbizalmat demonstrálják, amit a magyar cigányok csak hírből ismerhetnek.

De ami a beszélgetéseikben ott van, az ott van valahol mélyen minden magyar cigány agyában és szívében is. A lehetőség van ott. A képesség. A tűz és a méltóságteljes élet szenvedélyes akarása.

Jelentős dologgal áll szemben a kedves olvasó.

Orsós László Jakab

Mi, soka

Az Ame Panzh tagjai:

Bogi, a motor

Fedorkó Boglárka

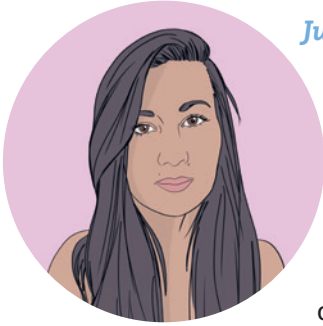
Bár nem én választottam a motort mint jelzőt, elfogadtam, hiszen a családomban, baráti köreimben és munkahelyeimen is zsiszegek és folyamatosan azon jár az agyam, kinek hogyan tudok segíteni, hogy megtalálja azt a szerepet egy közösségen belül, amiben komfortosan érzi magát, és ahol fejlődik. Régészetet és közgazdaságtant tanultam, különböző magyar és nemzetközi civileknél dolgoztam az egyetem után, és közel a negyvenhez, amikor ez a könyv megszületett, egyre többet foglalkoztam a mentális egészség és közösségi jóllét témáival. Az Ame Panzh is egy ilyen kollektív mentális egészség projekt számomra, mely közös válaszciónk volt a koronavírus-korlátozások alatt megtapasztalt izoláltságra.

Joci, a szókimondó

Márton Joci

Ez a jelző nem mindig illett rám. Csupán pár éve jött el az a fordulópon, amikor azt éreztem, nem mennek előre a dolgok olyan ütemben, ami már rég kívánatos lenne, a kisebbségi reprezentációkról szóló közbeszéd alig mozdult előre a rendszerváltást követően. A fordulat előtt észrevétlenül belesimultam abba a szerepbe, ami elvárt volt egy roma aktivistától: türelmesen hallgattam a nem romák által irányított integrációs diskurzusokat, és persze asszisztáltam is ezekhez, egészen addig, amíg nem tudatosult bennem, hogy a köntörfalazás nem használ, elkerülhetetlen, hogy megszólítsunk bizonyos aktorokat, különben nem jutnak el odáig, hogy rájöjjenek, az ő esetükben is indokolt az attitűdváltás.

Judit, a civil

Ignác Judit

Mikor öten elkezdtek, én voltam az egyetlen, aki épp egy civil szervezetnél dolgozott. Többéves szakmai tapasztalattal rendelkezem a civil szervezetek világában, főleg projektmenedzsment, nem formális oktatás és képzés-fejlesztés terén. Szeretek írni is különböző társadalmi problémákról és pszichológiai jelenségekről. Egyébként közpolitika és nyelvtanári szakon végeztem az egyetemen. Legtöbbször a realitás talajáról közelítem meg a dolgokat, és szeretem egyszerűen, érthető módon megfogalmazni a gondolataimat. Az Ame Panzh pont erre adott lehetőséget: hogy roma szemszögből osszuk meg a véleményünket, és hozzuk Magyarországra a nálunk ritkán vagy egyáltalán nem hallott jelenségeket, és persze arra is, hogy csoportosan ventiláljunk adott témák mentén.

Laci, a kreatív

Farkas Laci

DJ vagyok, szenvedélyes zenegyűjtő, korábban kereskedelmi, mostanában civil médiamunkás, a *TV Baxtale* kezdeményezője. A kreatív jelzőt azért kaptam, mert szeretem a formabontó, ugyanakkor közérthető ötleteket, legyen szó bármilyen kifejezési módról. IT-orientáltságú empata vagyok, kétlelkű Napnővér-Holdfivér biorobot, aki megkérdőjelezi a kapitalizmus hosszú távú fenntarthatóságát annak mentális és életvitelbeli hatásai miatt. Foglalkoztat a szexualitás és a szexpozitivitás, különösen a heteronormativitáson túl, továbbá a kisebbségek pszichológiai kondicionáltsága, traumafeldolgozása és önismereti munkája. Spirituális ember vagyok. A könyv születésekor vegánságra törekvő vegetáriánus vagyok, igyekszem környezettudatosan, fenntartható módon élni az életemet. Szeretek táncolni, naturista helyeken napozni, csoportos edzéseken izzadni is.

Niki, a kapcsolatépítő
Suha Niki

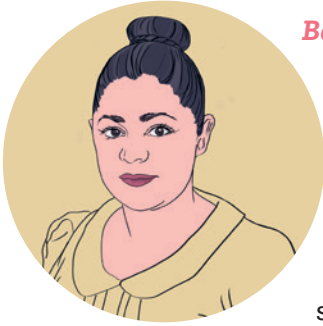
Összekötő vagyok. Na nem híd, amin csak úgy át lehet szaladni, hanem aktív mozgatója emberi kapcsolatoknak, érzéseknek, érdekeknek. Sokszor még azelőtt felismerem, kinek mire van szüksége, mielőtt ő maga kimondaná, és igény szerint odakapcsolom, ahol ezt megkaphatja: lehet ez egy másik személy, egy szervezet, egy könyv vagy csak egy gondolat. Jogot végeztem és gyakorlom is aktívan. Megfordultam szakemberként jó néhány civil szervezetnél és a megboldogult Egyenlő Bánásmód Hatóságnál is, mielőtt külföldre költöztem, és a for profit szektorban helyezkedtem el. Szenvedélyesen vizsgálom az opresszió minden formáját, írok, beszélek, oktatok róla. Habár teljesen megszüntetni nem lehetséges az elnyomást, próbálok megoldásokat találni a hatástalanítására. Ez a könyv az egyik eszközem.

A meghívott beszélgetőtársak:

Anna, az empatikus
Daróczy Anna

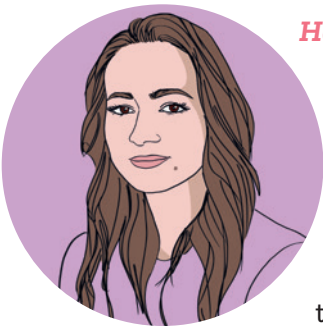
Gyakran megkapom kritikaként, hogy mindig mindenkit megérték, és együttérzek azzal is, akivel nagyon más véleményen vagyunk. Így lettem hát én az empatikus. Mindig is törekedtem a különböző nézőpontok megismerésére és hajlamos vagyok néha „túlrelativizálni” a dolgokat. Tanultam szocpedet, interkulturális pszichológiát és pedagógiát meg genderideológiát. Hát, ezek sem tettek vaskalaposabbá. Hét éve egy nemzetközi roma ifjúsági szervezetnél dolgozom. Az utóbbi időben nagyon foglalkoztat a fehérség (whiteness) kérdése, és hogy vajon hogyan lehet (nem LMBTQ+, nem nő, nem fehér) embereket rávenni arra, hogy ismerjék fel a privilégiumaikat, és legyenek hajlandóak feladni belőlük. Ha valaki tudja a módszert, szóljon!

Bara, a kommunikátor

Tonté Barbara

Hiszek az érzékenyítés erejében, a gesztusokban, a vitákban, az igazi beszélgetésekben, egyszóval a kommunikációban. Hiszem, hogy a konfliktusok nagy részét a valós információk hiánya, a tájékozatlanság okozza, így számomra nincs más út, mint tanulni, írni és megmutatni. Fő témám a nők – különösen a kisebbségben élő nők – és gyermekek helyzete.

Henri, a diplomata

Dinók Henriett

Azért ezt a jelzőt választottam – egykori munkatársaim segítségével –, mert mindig is fontos volt számomra, hogy segítsem a különböző emberek és szervezetek közötti kapcsolatok létrehozását és fenntartását. Mindezt abban a hitben, hogy érdemes egymás munkájából kölcsönösen tanulni és abból közösen építkezni. Jogot és politikatudományt tanultam, disszertációm a gyűlölet vezérelte bűncselekményekről, jogi szabályozásukról és társadalmi hatásairól írtam. A civil szférában eltöltött 15 év után jelenleg a vállalati társadalmi felelősségvállalás területén dolgozom.

Juli, a különutas

Orsós Julianna

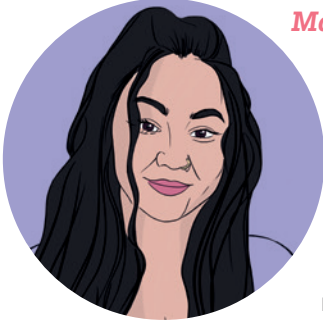
Én filmcímes-dalszöveges nevet akartam. Na jó, nem. Azért találtam ki ezt, mert nem egy csoport vagy szakmai közösség részeként, hanem a magam szerény eszközeivel próbálok tenni a romák és beások, illetve a nem romák és nem beások közti viszony jobbításáért. Ezekről az eszközökről és alkalmakról én döntök. Történész vagyok.

Marianna, a kritikus

Jónás Marianna

Úgy hiszem, ezt a jelzõt nem én adtam magamnak, hanem valami folytán a csoporttól jött, de abszolút tudok vele azonosulni. Rámutatni arra, mi a gátja a társadalmi egyenlőségnek, elkerülhetetlen eszköze a változásnak – számomra ez a kiindulási pont. Szociológus és antropológus vagyok, egy ideig megpróbáltam a saját szakterületemen hozzájárulni társadalmi változásokhoz az itt elérhető eszközökkel, de rájöttem arra, hogy nem hiszek a top-down szemlélet hosszú távú hatékonyságában. Azt látom eredményesnek, ha egy-egy érintett csoport felemeli a hangját, azonosítja az őket érintő problémákat és azokat követelésekké alakítja. Az Ame Panzh ennek a módszernek egyik élő példája.

Marina, a feminista
Csikós Marina

Hosszú évekig azt sem tudtam, hogy ez a szó egyáltalán létezik. Viszont érdekes módon mindig is éreztem, hogy az vagyok. Kicsi koromtól kezdve megkérdőjeleztem és elutasítottam minden fajtaalapú elnyomást, gyűlöletet, amikor férfiak akarták megmondani, hogyan éljem az életemet. Már egész fiatalon is imádtam nőkkel és LMBTQ+-emberekkel beszélgetni, megismerni a gondolkodásmódjukat, és megtudni, miért küzdenek. Persze a feminizmus sok minden másról is szól, de nekem fiatal roma lányként akkoriban senki sem magyarázta ezt el. Mára többet tudok, és büszkén mutatok be minden egyes találkozón így: „Csikós Marina vagyok, roma feminista.”

Tibi, a provokátor
Jóni Tibor

A „provokatív” jelzőt éreztem leginkább magaménak, mert mindig mindenhol azt tapasztalom, hogy ha el is fogadnak kisebbségeket, bármiféle másságot, azt mindig csak azzal a feltétellel teszik, hogy szó nélkül tűrjük, bármi is történik, bármit is tesznek velünk. De nem! Én azt gondolom, hogy bátornak kell lennünk, ki kell állni magunkért és a jogainkért. Ha ez provokatívnak számít, akkor vállalom, hogy provokátor vagyok. Amire nagyon büszke vagyok, az az, hogy a Romaversitas-csoportban sikeresen provokáltam a többieket: feltettem a kérdést, miért viselik el, ahogy szép lassan eltörpíti a kormány a cigányságot, és miért nem teszünk már valamit. Akkor ez volt az a kicsi mozgatórugó, amivel hozzá tudtam járulni ahhoz, hogy az Ame Panzh létrejöhessen. Szociológus és nyelvész vagyok, többnyelvű világutazó, vándorcigány.

**INTÉZMÉNYI
RASSZIZMUS
ÉS A FEKETE-
LEVES ÖSZ-
SZETEVŐI**

Rasszizmus
– *Az elhallgatott*
világjárvány

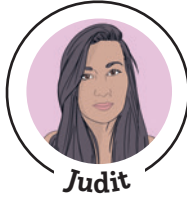
- Kifejezheti-e a dühét egy roma ember az intézményesített rasszizmus megnyilvánulásait látva anélkül, hogy megerősítené ezzel az őt érintő stigmát?
- Hogyan jelöli ki a társadalmi többség a kisebbségi csoportok helyét, és hogyan irányíthatja e folyamatot a politika?
- Az alá- és fölérendeltséget feltételező integráció helyett mi vezethet az etnikai csoportok békés együttéléséhez?
- Mi a különbség aközött, ha valaki egyszerűen nem rasszista vagy kifejezetten antirasszista?

Néhány nappal a 2020. május 22-én történt tragikus gyilkosságot (egy 18 éves férfi több késszúrással megölt egy 16 és egy 21 éves fiataalt az utcán) követően Budapest belvárosában „cigánybűnözést” skandálva neonácik vonultak fel a rendőrség közbeavatkozása nélkül, pár nappal később pedig „Cigányirtás = bűnözésirtás” felirattal rongálták meg a Roma Holokauszt Emlékművet. Ezzel egy időben az Amerikai Egyesült Államokban egy fehér rendőr meggyilkolta az afroamerikai George Floydot, amit országos tüntetéssorozat követett, lángokban állt több amerikai nagyváros. Ezek a megrázó események megerősítettek bennünket abban, hogy amit átélünk, az egy globális folyamat része. Ez a fejezet ennek a hasonlóságnak pár aspektusáról szól, de nem a politikai elemzés szintjén, hanem úgy, ahogy mi szeretnénk: kifejezve a dühünket, a fájdalomunkat, és felhívva arra mindenkit, hogy beszéljen, reagáljon ezekre és a hasonló eseményekre a saját csatornáin, közegében.

Akik beszélgetnek:

Joci

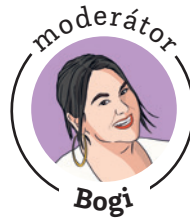
Judit

Niki

Tibi

Bogi

Bogi

Mit éreztek, ha az elmúlt időszak tragikus és rasszista történéseire gondoltok?

Judit

Vegyes érzéseim vannak: egyszerre vagyok szomorú és dühös. Volt szerencsém találkozni a „megemlékező” Újpest-szurkolókkal a metrón, miközben azt ordibálták, hogy igen is létezik cigánybűnözés, ami nagyon félelmetes volt. Egyszerűen hihetetlen, hogy kegyeleti megemlékezés címszó alatt (illetve annak ellenére, hogy a gyülekezés szabálysértő volt a Covid-19-korlátozások miatt), rasszista, gyűlölet- és félelemkeltő vonulást tarthattak bármilyen következmény nélkül. Közben a Deák téren történt gyilkosság pontos háttere, részletei nem ismertek, és nem tisztázható sem az áldozatok, sem az elkövetők szempontjából. Az azonban kiderült: a 18 éves elkövető nem roma származású volt. Ezzel együtt szomorú, de még mindig ott tartunk, hogy azt kell hangsúlyozni: a bűnözésnek nincs színe és etnikuma, és ami nagyon fontos, nincs kollektív bűnösség. Szóval engem kifejezetten kétségbe ejt a társadalmi igazságosság és a politikai szándék hiánya.

Joci

Nagyon nehéz belenyugodnom a többség közönyébe – és a többség alatt nem egy állandó halmazt értek, hanem a megtámadott kisebbségi csoport viszonyában kialakuló konkrét többséget. Az elmúlt hónapokban több kisebbségi csoportot is megtámadott a magyar kormány, és ezt meg lehetett volna akadályozni, ha a többség némi ellenállást mutat. Nyilván tisztában vagyok azzal, hogy az a politikai légkör, amelyben már idestova tíz évet húztunk le, nem segíti elő a demokratikus, alulról jövő szerveződések, sőt szisztematikusan ellehetetleníti azokat, illetve atomjaira bontja a társadalmat, aminek következtében lehetetlenné válik az egymással való szolidaritás kiépítése. Nem szeretném sem magamat, sem másokat felmenteni, de tény, hogy romaként egy sok szempontból nehezebb pályán kell megküzdenünk azért, ha kezdeményezői vagy részesei szeretnénk lenni egy-egy szolidaritási akciónak. Ha csak a kormány által legutóbb megtámadott két csoportot vesszük alapul, a transznemű embereket és a romákat, jól láthatjuk, hogy előkészített támadásokról van szó, amelyek előtt gyűlöletpropaganda segítségével elvégezték az éppen aktuális többség puhítását. A mechanizmus szinte láthatatlan: éveken át megy a vegzálás a sajtóban, a gyűlöletkeltés szisztematikussá válik, miközben a többség alig vesz észre bármit abból, hogy az egykor szélsőséges nézetek normalizálódtak a hétköznapi diskurzusban. Az előkészítő munka pedig időközben megágyazott a jogmegvonásnak.

A láthatatlan rasszizmus

Az intézményes rasszizmus kifejezést először 1967-ben Stokely Carmichael és Charles V. Hamilton használta a *Black Power: The Politics of Liberation (Fekete hatalom: a felszabadulás politikája)* című könyvében. Úgy fogalmaztak, hogy míg az egyéni rasszizmus gyakran felismerhető, mert nyílt, az intézményes rasszizmus kevésbé érzékelhető, ugyanis „kevésbé nyílt, jóval árnyaltabb”. Az intézményes rasszizmus „a társadalomban már kialakult és elismert erők működéséből ered, és ezért sokkal kevésbé részesül nyilvános elítélésben,

mint az egyéni rasszizmus”. Az intézményes rasszizmust Sir William Macpherson, a brit legfelsőbb bíróság bírja a következőképpen határozta meg 1999-ben: „Egy szervezet kollektív kudarca abban a tekintetben, hogy bőrszínük, kultúrájuk vagy etnikai származásuk miatt megfelelő és professzionális szolgáltatást nyújtson az embereknek. Ez olyan folyamatokban, attitűdökben és viselkedésben látható vagy észlelhető, amelyek előítéleteken, tudatlanságon, meg gondolatlanságon és rasszista sztereotípiákon keresztül diszkriminatív erővel bírnak.”

Bosszant, hogy a nők ellen elkövetett erőszak sem háborít fel annyi embert, hogy az kritikus tömeget érjen el, pedig a híradásokban lúgos támadás áldozatait és felismerhetetlenségig ütött arcokat látunk – ahol fehér férfiak az elkövetők. Niki fogalmazta meg régebben nagyon világosan egy megemlékezés kapcsán: „Olyan, mintha nem az áldozatokra emlékeznének, hanem az elkövetőkre.” Amennyiben csak a gyanúja is felmerül annak, hogy nem fehér bőrű volt az elkövető, hatalmas visszhangot kapnak ezek az ügyek. Elkészerítő látni, ilyenkor mennyire félrecsúszik a fókusz. Nem a férfiak erőszakos cselekedetei vannak jelen a diskurzusban, hanem a származás, ezzel pedig pont az áldozatokat büntetjük, és ezzel ki is derül, mi fontosabb a többségnek.

Niki

Én úgy érzem, mintha egy mozifilmben lennék. Itt, Berlinben, ha kinézek az ablakon vagy kimegyek az utcára, úgy látom, minden rendben van. Aztán kinyitom a laptopomat, és egy másik univerzumban találom magam. Három nyelven olvasok híreket az USA-ban zajló eseményekről, aktivisták, ismert fekete emberek beszédeit hallgatom, érzékelhető az összefogás, a közösség ereje a hatósági brutalitással szemben. Ehhez képest megdöbbsent a magyar átlagember képmutatása, amikor egyrészt támogatja az „Igazságot George Floydnak” akciót, másrészt magasról tesz a Magyarországon heti szinten megjelenő cigányellenes történésekre. Persze, mondhatnám, hogy ez is csak megerősít abban a döntésben, hogy el kellett költözni, de

Az Ame Panzh öt harmincas roma fiatalból álló kollektíva, akiknek mondanivalójára érdemes odafigyelni mindannyiunknak. Farkas László, Fedorkó Boglárka, Ignác Judit, Márton Joci és Suha Nikolett úgy érezték, véleményük nem kap figyelmet a magyar médiában és értelmiségi közbeszédben, ezért maguk szerveztek formabontó és tabudöntögető beszélgetéseket barátaikat is bevonva. Radikalizmusuk a beszélgetések személyességében és intellektualitásában rejlik.

Saját életélményeiket globális társadalmi és erkölcsi összefüggésekbe helyezve, szokatlan éleslátással elemzik a velünk élő rendszerszintű anticiganizmus, rasszizmus, szexizmus, LMBTQ+-ellenesség és megannyi más előítéletesség mindennapi hazai és nemzetközi jelenségeit. Teszik ezt azért, hogy a többség szemét felnyissák és a sztereotípiák helyett egy pozitív önreprezentációt alakítsanak ki.

Kritikus hangjukat aktivizmus fűti, melynek célja, hogy diskurzust építsenek és konstruktív vitákat generáljanak, ahogy a közelmúltban például a romareprezentáció témáját radikálisan új módon feldolgozó *Háromezer számozott darab* című film tette.

Az Ame Panzh könyve önkritikára és cselekvésre inspirál. Hideg zuhany. Gondolatébresztő.

Az Ame Panzh honlapja:

4490 Ft

bxtale.tv

www.teakiado.hu